

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 91/2024
01.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Светлане Томић Јокић, председника већа, Бојане Пауновић, Милене Рашић, Александра Степановића и Бате Цветковића, чланова већа, са саветником Сањом Живановић, записничарем, у кривичном предмету окривљеног Ненада Петрова, због кривичног дела насилничко понашање из члана 344. став 2. у вези става 1. КЗ у стицају са кривичним делом силовања из члана 178. став 1. КЗ, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног, адвоката Немање Лукића, поднетом против правноснажних пресуда Вишег суда у Нишу К 61/21 од 07.03.2023. године и Апелационог суда у Нишу Кж1 613/23 од 25.10.2023. године, у седници већа одржаној дана 01.02.2024. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Ненада Петрова, адвоката Немање Лукића, поднет против правноснажних пресуда Вишег суда у Нишу К 61/21 од 07.03.2023. године и Апелационог суда у Нишу Кж1 613/23 од 25.10.2023. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Нишу К 61/21 од 07.03.2023. године окривљени Ненад Петров оглашен је кривим због кривичног дела насилничко понашање из члана 344. став 2. у вези става 1. КЗ за које му је претходно утврђена казна затвора у трајању од шест месеци, и због кривичног дела силовања из члана 178. став 1. КЗ за које му је утврђена казна затвора у трајању од пет година, те је осуђен на јединствену казну затвора у трајању од пет година и три месеца, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 11.05.2019. године до 25.07.2019. године и време проведено на издржавању мере забрана напуштања стана од 25.07.2019. године до 18.10.2019. године. Окривљени је обавезан да накнади трошкове кривичног поступка ближе наведене у изреци пресуде. Оштећена АА је ради остваривања имовинскоправног захтева упућена на парнични поступак.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Кж1 613/23 од 25.10.2023. године одбијене су као неосноване жалба Вишег јавног тужиоца у Нишу и бранилаца окривљеног Ненада Петрова, и пресуда Вишег суда у Нишу К 61/21 од 07.03.2023. године потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда, захтев за заштиту законитости благовремено је поднео бранилац окривљеног Ненада Петрова, адвокат Немања Лукић, због повреда кривичног закона из члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП и повреда закона из члана 16 став 5, члана 406. и члана 424. став 1. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни суд усвоји захтев за заштиту законитости, укине пресуду другостепеног суда и предмет врати том суду на поновно одлучивање или укине пресуду другостепеног суда и преиначи пресуду првостепеног суда тако што ће окривљеног ослободити од оптужбе за кривично дело силовања из члана 178. став 1. КЗ.

Врховни суд је примерке захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног доставио Врховном јавном тужиоцу, у складу са одредбом члана 488. став 1. КЗ, и смислу члана 490. ЗКП одржао седницу већа, о којој, сходно члану 488. став 2. ЗКП, није обавестио Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке, размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет те је након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости је неоснован.

Бранилац окривљеног Ненада Петрова, адвокат Немања Лукић, захтев за заштиту законитости подноси због повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, при чему наводима образложења указује и на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 2) ЗКП.

Према наводима захтева, чињенични опис кривичног дела у изреци првостепене пресуде не садржи опис радње извршења кривичног дела силовања, јер у изреци није описано у чему се конкретно примена силе према оштећеној састојала нити како је и на који начин окривљени применом силе онемогућио оштећену да пружи отпор. Осим тога, пенетрација прстом у вагинални отвор оштећене, која се описује у изреци пресуде, не представља чин изједначен са обљубом јер су чиновни изједначени са обљубом само орални и анални секс, па се у радњама окривљеног, према мишљењу браниоца, не стичу законска обележја кривичног дела силовања из члана 178. став 1. КЗ, већ кривичног дела недозвољене полне радње из члана 182. КЗ.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног, по оцени Врховног суда, неосновани су из следећих разлога:

Кривично дело силовања, према одредби одредби члана 178. став 1. КЗ, чини ко принуди другог на обљубу или са њом изједначен чин употребом силе или претњом да ће непосредно напасти на живот или тело тог или њему блиског лица.

Према одредби члана 36. Закона о потврђивању Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици („Службени гласник РС-Међународни уговори“, број 12/13 од 31.10.2013. године) вагинална, анална или орална пенетрација сексуалне природе на телу другог лица без њеног, односно његовог пристанка, може бити учињена коришћењем било ког дела тела, односно предмета.

Кривично дело недозвољене полне радње из члана 182. став 1. КЗ чини ко под условима из члана 178. став 1. и 2, 179. став 1. и 181. став 1. и 2. овог законика изврши неку другу полну радњу.

Из цитираних законских одредби произилази да се кривично дело недозвољених полних радњи из чл.182 КЗ, које се по законској инкриминацији, између осталог, доводи у везу са кривичним делом силовања из чл.178 став 1. КЗ, од њега разликује утолико што радња извршења није „обљуба или са њом изједначен чин“, већ „нека друга полна радња“, због чега кривично дело силовања из чл.178 став 1. КЗ, представља тежи и интензивнији облик напада на исто заштићено добро-сексуалну слободу појединца.

Према стању у списима предмета, окривљени Ненад Петров је у време и на месту описаном у изреци првостепене пресуде, у стању урачунљивости, свестан свог дела и његове забрањености, чије извршење је хтео, употребом силе принудио на чин изједначен са обљубом оштећену АА и то тако што је увукао у неосветљени угао простора испред капије локала описаног у изреци пресуде, рукама поцепео хаљину, мајицу и брусхалтер, тако да су јој груди остале голе, понављајући речи „да виде каква си курва“, а када је оштећена рукама покушала да га одгурне од себе, ујео је за руку, а потом окренуо лицем ка углу наведеног простора, држећи јој главу чврсто тако да не може да се помера, након чега јој је поцепео унихоп чарапе и гаћице говорећи јој „јел хоћеш да те ..., јел волиш овако, јел те то пали“, а затим је „у циљу задовољења полног нагона завукао прст у њен полни орган, када је оштећена осетила јак бол и тамо га задржао краће време“, а онда јој рекао „нећу да те ..., хоћу да те водим код родитеља да виде каква си курва“ након чега је једном руком држећи је за косу, а другом је гурајући испред себе са оштећеном изашао на оближњу улицу где је оштећена махањем зауставила возило које им је ишло у сусрет и у које је потом ушла, док се окривљени пешке удаљио.

Наведеним радњама претходило је извршење кривичног дела насилничко понашање из члана 344. став 2. у вези става 1. КЗ, за које је окривљени побијаним пресудама такође оглашен кривим, а које је извршио у кафићу „...“, дрским и безобзирним понашањем, грубим вређањем и злостављањем оштећене АА, са којом је био у емотивној вези, према којој је вршио насиље и нанео јој лаку телесну повреду, и тако значајније угрозио спокојство грађана и реметио јавни ред и мир. Из изреке првостепене пресуде суштински произилази да је повод за извршење овог кривичног дела био разговор који је у наведеном кафићу оштећена имала са својим другом (приликом изласка из тоалета) јер је окривљени, када се оштећена вратила за сто за којим је седео са њом, отвореном шаком ударио у пределу лица, услед чега су јој испале наочаре за вид, а затим је ухватио за косу и држећи је за косу извео из кафића где је одгурнуо тако да је пала на земљу, након чега је наставио да је удара рукама, вуче за косу и врши насиље на друге начине описане у изреци пресуде.

Вршењем наведених кривичних дела окривљени је оштећеној нанео лаку телесну повреду у виду огуљотина, крвних подлива и нагњечина у пределу врата, очних капака десног ока и јагодичног предела лица са крварењем у нивоу вежњаче очне јабучице, доњег капка левог ока, носа, десног чеоног предела главе, десног образа, левом јагодичном и чеоно слепоочном пределу главе, горње усне, десног рамена, леве надлактице, обе подлактице, оба колена и леве бутине, чије ближи описи и прецизније локализације су наведени у изреци првостепене пресуде.

Према налажењу Врховног суда, радње које је након извршења кривичног дела насилничко понашање из члана 344. став 2. у вези става 1. КЗ, окривљени Ненад Петров предузео према оштећеној АА садрже сва законска обележја кривичног дела силовања из члана 178. став 1. КЗ и то како субјективна обележја, која укључују урачунљивост и умишљај окривљеног, тако и објективна обележја која се тичу радње извршења која је у изреци првостепене пресуде описана и у погледу употребљене силе и извршене пенетрације прстом у вагинални отвор оштећене, која представља „са обљубом изједначен чин“, а не „другу полну радњу“. „Чин изједначен са обљубом“, као радња извршења кривичног дела силовања, супротно рескриптивном схватању браниоца окривљеног, не подразумева само оралну или аналну пенетрацију, већ и вагиналну пенетрацију коју је предузео окривљени, док пружање отпора и његово савладавање нису обележја кривичног дела силовања, али је очигледно из целокупног догађаја да су претходно насиље и претње окривљеног имале несумњив утицај на вољу и стање оштећене, иако пружање отпора није законско обележје дела.

Сходно наведеном, радње које је окривљени Ненад Петров предузео у конкретном случају, садрже сва законска обележја кривичног дела силовања из члана 178. став 1. КЗ, што су правилно закључили нижестепени судови, па се самим тим не може радити о кривичном делу недозвољене полне радње из члана 182. КЗ, из ког разлога су супротни наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног, адвоката Немање Лукића, којима се указује на повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) и 2) КЗ, оцењени као неосновани.

Бранилац окривљеног Ненада Петрова у захтеву за заштиту законитости истиче „поврду закона из члана 406. ЗКП“ наводећи да се побијана пресуда заснива само на исказу оштећене АА који је као посебно осетљив сведок дала пред претходним председником већа, када је испитана употребом техничких средстава за пренос слике и звука.

Према наводима захтева, након промене председника већа, бранилац је полазећи од начела непосредности и значаја исказа оштећене, предложио да се оштећена непосредно испита на главном претресу, што је веће одбило и одлучило да се упозна са њеним исказом на основу одредбе члана 405. ЗКП, која, по мишљењу браниоца, није могла бити примењена јер се не односи на конкретну ситуацију и јер нису били испуњени „услови из члана 406. ЗКП“. Бранилац се у више наврата изричито противио таквом извођењу доказа међутим, суд је по ставу одбране противзаконито извео доказ увидом у снимак сведочења оштећене пред „претходним судским већем“ уместо да је непосредно испита, и тако учинио „битну повреду одредби ЗКП о саслушању оштећене као сведока“, коју није отклонио ни другостепени суд.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости, којима бранилац суштински указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, Врховни суд оцењује као неосноване.

Према стању у списима, сведоку АА статус посебно осетљивог сведока одређен је решењем јавног тужиоца Вишег јавног тужилаштва у Нишу Кт 64/19, Кти 47/19 од 23.05.2019. године.

Након укидања пресуде одлуком Апелационог суда у Нишу Кж1 331/21 од 16.06.2021. године, првостепени суд је на главном претресу од 19.10.2019. године, посебно осетљивог сведока АА испитао употребом техничких средстава за пренос слике и звука, у смислу члана 104. став 2. ЗКП, када је иста, између осталог, одговарала и на питања браниоца окривљеног.

Главни претрес од 17.01.2022. године почео је изнова услед промене председника већа, а због промене у саставу већа и 22.05.2022. године, када је веће одлучило да се посебно осетљив сведок АА не испитује непосредно већ је на главном претресу од 14.09.2022. године, са ког је искључило јавност, репродуковало видео запис њеног саслушања са главног претреса од 19.10.2019. године, на који доказ странке и браниоци окривљеног нису имали примедби. Услед измене у саставу већа главни претрес од 27.02.2023. године почео је изнова, а суд је на сагласан предлог странака извршио увид у све претходно изведене доказе, међу којима и у видео запис саслушања посебно осетљивог сведока АА.

Одредбом члана 406. став 1. тачка 1) ЗКП прописано је да се упознавање са садржином записника о исказима сведока може по одлуци већа обавити сходно применом члана 405. ЗКП ако је, поред осталог, њихов долазак пред суд немогућ или знатно отежан због старости, болести или других важних разлога. Важан разлог у том смислу представља и статус посебно осетљивог сведока, који је у исто време жртва кривичног дела, а што је у конкретном случају АА којој је статус посебно осетљивог сведока одређен решењем јавног тужиоца, из ког разлога њена права и интереси уживају заштиту у смислу одредби члана 103. и 104. ЗКП, током трајања целокупног кривичног поступка. Сходно томе, упознајући се применом одредбе члана 405. ЗКП са садржином видео снимка исказа посебно осетљивог сведока АА са главног претреса од 19.10.2019. године када је сведок одговарала и на питања одбране у складу са начелима непосредности и конкрадикторности, уместо њеног непосредног испитивања, првостепени суд је поступио у свему законито, сагласно одредби члана 406. став 1. тачка 1) ЗКП, те је извео дозвољени доказ, на чије извођење ни окривљени нити његови браниоци нису имали примедби, а што произилази из списка предмета.

Следствено изнетом, Врховни суд налази да исказ посебно осетљивог сведока, оштећене АА, представља законит доказ и по начину прибављања и по својој садржини и да се на истоме може заснивати пресуда, па су стога неосновани наводи захтева браниоца окривљеног којима се указује да је извођењем овог доказа и заснивањем побијане правноснажне пресуде на истом, суд учинио битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП.

Бранилац окривљеног Ненада Петрова захтев за заштиту законитости подноси због повреда закона из члана 16 став 5 и члана 424. став 1. тачка 1) ЗКП с тим да из образложења захтева произилази да наводима о потпуности и правилности утврђеног чињеничног стања и у том смислу одбијању доказног предлога одбране за непосредно испитивање посебно осетљивог сведока указује на повреду закона из члана 440. ЗКП, у чије разматрање се Врховни суд није упуштао обзиром да ни једна од наведених повреда закона не представља законски разлог, у смислу члана 485. став 4. ЗКП, због ког окривљени преко браниоца може поднети овај ванредни правни лек.

Из свих изнетих разлога, Врховни суд налази да побијаним пресудама нису учињене ни битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1)

ЗКП ни повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП, на које се неосновано указује захтевом за заштиту законитости браниоца окривљеног Ненада Петрова, адвоката Немање Лукића, па је на основу члана 491. став 1. ЗКП, одлучио као у изреци пресуде.

Записничар-саветник
Сања Живановић, с.р.

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић

Председник већа-судија
Светлана Томић Јокић, с.р.